

Zapisnik sa zajedničkog sastanka MEDAC-a i SWWAC-a od 19. srpnja 2021.

Workshop o strategiji upravljanja plavoperajnom tunom

1 Uvod

Benoit Guérin – bivši tajnik SWWAC-a, ribar i savjetnik (trenutačno za Pew) te koordinator ove radionice – daje kratki uvod u sastanak zahvalivši se savjetodavnim vijećima na reaktivnosti, kao i svim sudionicima i predavačima.

Donošenje strategija upravljanja je nov i složen postupak koji, ako se dobro objasni, može biti pristupačan svima.

ICCAT se obvezao donijeti pravila o kontroli ulova (HCR) 2022. za plavoperajnu tunu (za cijelo atlantsko područje, ne samo za njegov istočni dio), kako bi krenuo s prvim utvrđivanjem TAC-a već 2023. godine. Iako vremenski raspored još nije konačan, znanstvenici su već započeli s radom i upravo će se ti elementi predstaviti na današnjoj sjednici. Kratki sažetak tih općih elemenata već je dostupan na stranicama MEDAC-a i SWWAC-a, kao i sve izložene prezentacije.

2 Definicija strategije upravljanja (Harvest Strategy) Koncepti i ciljevi.

Harritz Arrizabalaga (AZTI – član ICCAT-ove radne skupine za plavoperajnu tunu)

Haritz Arrizabalaga podsjetio je na ulogu sviju (znanstvenika, upravitelja i dionika) u definiranju strategije upravljanja:

dionici moraju navesti elemente koje smatraju važnima, kako bi upravitelji mogli utvrditi ciljeve upravljanja, prihvatljive razine rizika i načine reguliranja (TAC – ukupni dopušteni ulov, najmanje veličine, prostorno-vremenske zabrane, varijabilnost na godišnjoj ljestvici, itd.). Konačno, znanstvenici ocjenjuju razne načine postizanja ciljeva, uzimajući u obzir ograničenja koja su utvrdili dionici. U tu svrhu, znanstvenici izrađuju simulaciju stvarnog sustava (stok, ribarnice, sustavi upravljanja), istovremeno vodeći računa o prirodnim varijablama. Kada su nesigurnosti oko jednog ili više parametara preznačajne, stvaraju se modeli/scenariji, a pravila upravljanja testiraju se na skupu scenarija. Znanstvenici utvrđuju koja pravila najbolje funkcioniraju u raznim scenarijima, kako bi konačna strategija bila pouzdana i u slučaju nesigurnosti. Odabrana pravila zatim se međusobno uspoređuju i odabire se ono koje najbolje odgovara ciljevima upravljanja. Stoga će biti potrebno procijeniti povezanu ravnotežu i kompromise te je bitan dijalog s dionicima i upraviteljima.

Osim toga, zahvaljujući dijalogu s dionicima, nesigurnosti znanstvenika se smanjuju. Što je više podataka dostupno, modeli su bolje potkrijepljeni informacijama, a predložena pravila upravljanja postaju preciznija i dosljednija. Ova se metoda koristila za žutoperajnu tunu, a Harritz Arrizabalaga podsjetio je na povijest rasprave i odluke u tom smislu.

3 Feedback ribarskog sektora – strategije upravljanja za atlantski tunj dugokrilac – Miren Garmendia (OPEGUI – član SWWAC-a)

Miren Garmendia započeo je svoje izlaganje predstavljajući svoju organizaciju proizvođača: OPEGUI zastupa 80 ribarskih plovila iz Nizozemske, od kojih njih 40 iskorištava tunj dugokrilac s pomoću živih mamaca, a 15 drugim metodama. Ribolov tunja dugokrilca je, dakle, jedna od glavnih aktivnosti organizacije i predstavlja veći dio prihoda uključenih brodica. Profesionalni su ribari stoga vrlo zainteresirani za stanje ovog stoka i u uskom su kontaktu sa znanstvenicima. Na raspolaganju su za provođenje kampanja na moru i za prijenos podataka potrebnih za provođenje studija. Miren Garmendia smatra da je od ključne važnosti objediniti znanstvena i empirijska saznanja. Suradnja među OP-ovima, znanstvenicima i vladama od ključne je važnosti kako bi utvrđeni TAC-ovi i kvote imali smisla.

Što se tiče tunja dugokrilca, iskorištavanje stoka doseglo je gornju granicu već prije nekoliko godina, prešavši tako u narančasti kvadrant Kobe dijagrama. Stoga se zajedno sa stručnjacima nastojalo doseći zeleno područje utvrđivanjem pravila o upravljanju. Nakon primjene privremenog pravila od 2017., danas je potrebno donijeti trajno pravilo. Miren Garmendia je podsjetila na važnost sudjelovanja industrijskog sektora u znanstvenim studijama, s obzirom na to da znanstvenici ne mogu izraditi realistična pravila bez doprinosa profesionalnih ribara. Od osnovne je važnosti „bottom-up” pristup. Miren Garmendia je osim toga istaknula kvalitetnu razmjenu podataka između Francuske i Španjolske u tom sektoru te je pozvala druge države članice da na isti način komuniciraju u pogledu informacija koje se odnose na plavoperajnu tunu.

Rosa Caggiano (MEDAC) smatra da je „bottom-up” pristup doista neophodan preduvjet za uspostavu HCR-a.

Konačno, Miren Garmendia naglasak je stavila na jezik. Znanstveni jezik mora se prilagoditi te biti dostupniji i razumljiviji predstavnicima sektora. Potrebno je uložiti napore u širenje znanstvenih informacija, a i znanstvenici moraju razumjeti jezik profesionalnih ribara, mora se uspostaviti odnos povjerenja. Za to je potrebno vremena, više sastanaka i višestruki dijalog.

Alessandro Buzzi (WWF – zamjenik predsjednika MEDAC-a) naglasio je da je „bottom-up” pristup kod stvaranja pravila upravljanja važan kako bi se ne samo zajamčila održivost stoka već i stabilnost ulova koju svaki proizvođač priželjkuje. To je suvremen i vrlo djelotvoran način upravljanja.

Emanuele Sciacovelli (Federpesca) komentirao je da se „bottom-up” pristup ne koristi dovoljno na Sredozemlju. Ipak, poželjno je dati ribarima mogućnost da komuniciraju sa znanstvenicima. On smatra da je problem u tome što se konkretno ne sluša, a službe komisije djeluju dogmatski.

Jacinto Insunza Dahlander (FNCP) smatra da je ključno osigurati kontakt između ribarskog i znanstvenog sektora, kako već nalaže dugotrajna tradicija. Priopćuje da imaju povjerenja u svoje znanstvenike i da se u njih pouzdaju kako ne bi morali pratiti utvrđene dogmatske smjernice. Stoga pita s kojim je segmentom znanstvenik surađivao pri primjeni ovog novog pravila u modelu koji definira za plavoperajnu tunu: da li sa segmentom malog priobalnog ribolova na Kanarskim otocima, sa sredozemnim segmentom, onim iz regije južnog Atlantika ili pak onim koji lovi plavoperajnu tunu kao usputni ulov?

Franco BIAGI (GU MARE) odgovorio je da on smatra da se konstantno sluša, što je i dovelo do nastanka savjetodavnih vijeća upravo kako bi se taj dijalog olakšalo, a sektoru omogućilo da promiče svoja znanja i da može koristiti unakrsna saznanja, i to osobito za sektor koji se odlikuje vrlo raznolikim aktivnostima i u kojem se mišljenja razlikuju i na lokalnoj razini. Taj je dijalog konstantan. Aktivnost istraživača jednako je važna, razlog zbog kojeg EU i ulaže u taj sektor.

4 Razvoj strategije upravljanja za plavoperajnu tunu – trenutno stanje Ana Gordo Ezquerro (CEAD-CSIC)

I dalje postoje brojne nesigurnosti u pogledu podataka koji se odnose na taj stok, osobito što se tiče biomase i novačenja (procjene uvelike variraju između 2017. i 2020.).

To se objašnjava složenošću stoka i njegovih migratornih premještanja. Stok se sastoji od dvije populacije koje se mrijeste na različitim područjima, a hrane se na zajedničkom području.

Osim toga, heterogenost ribarskih flota koje iskorištavaju taj stok, s izuzetno različitim vrstama plovila, dodatno komplicira studiju.

Kako bi se pokrilo sve nesigurnosti te stoga sve moguće različite scenarije, znanstveni stručnjaci predlažu različite operativne modele, od kojih svaki predstavlja jednu moguću situaciju za stok.

Ana Gordoza zatim dodaje, odgovorivši Jacintu Insunzi Dahlander (FNCP), da je dijalog između znanstvenika i profesionalnih ribara važan kako bi se odredilo ciljne vrijednosti različitih parametara, vodeći računa o nejednakostima među raznim državama ili regijama.

Jacinto Insunza Dahlander (FNCP) inzistira na činjenici da sve potrebne informacije za dijalog već trebaju biti prenesene sektoru.

Benoit Guérin ističe da službene odluke za ovu vrstu donosi ICCAT, što je potvrdio Enrique Rodriguez-Marin, predstavnik ICCAT-a, a osim toga, sektor ima svoje mjesto u raspravama ICCAT-a, zahvaljujući dobro utvrđenim kanalima dijaloga.

5 Stanje evaluacije strategija upravljanja (MSE) plavoperajnom tunom Eider Andonegi (AZTI)

Eider Andonegi započinje svoje izlaganje prikazom video snimke u kojoj su objašnjene strategije upravljanja. Video snimka je dostupna na sljedećoj poveznici:
<https://harveststrategies.org/management-strategy-evaluation-2/>

Zatim, Eider Andonegi podsjeća na to da razvoj strategije upravljanja prolazi kroz različite faze:

1. Utvrđivanje ciljeva
2. Utvrđivanje pokazatelja
3. Razvoj modela u kojima se odražava moguće stanje stoka: izrada pretpostavki na neizvjesnim parametrima, na koje utječu stvarni, dostupni podaci
4. Ponderiranje pretpostavki ovisno o njihovoj vjerojatnosti
5. Utvrđivanje potencijalnih pravila o upravljanju
6. Pravila se primjenjuju na modele kako bi se dobile procjene i projekcije o različitim scenarijima kroz duže vrijeme
7. Utvrđivanje pravila kojima je moguće postići postavljene ciljeve.

Stanje plavoperajne tune, kako je već rečeno, vrlo je složeno. Postoje brojne nesigurnosti te je upravo iz tog razloga razvijeno 48 modela, odnosno 48 potencijalnih stvarnih stanja stoka. Do danas je predviđeno 41 pravilo o upravljanju kako bi se postiglo ciljeve upravljanja, neovisno o modelu.

*****STANKA*****

Benoit Guerin ponovno pokreće sjednicu i daje riječ **Eider Andonegi (ATZI)** kako bi nastavila izlaganje o stanju evaluacije strategija upravljanja plavoperajnom tunom. Znanstvena stručnjakinja smatra da je osobito važno shvatiti korake koji vode ka

konačnom odobrenju strategije upravljanja i koje treba pratiti, iako ne nužno određenim redoslijedom. Zahvaljujući evaluaciji strategija upravljanja (*Management Strategy Evaluation: MSE*) moguće je vidjeti kakvo je stanje stoka, iako ne sa potpunom sigurnošću. Potrebno je imati jasne ciljeve upravljanja koji su zajednički svim dionicima, te shvatiti funkcioniraju li strategije koje se primjenjuju. Priopćuje da se stoga formuliра cijeli niz operativnih modela koji odražavaju postojeće stanje i koji se oblikuju na temelju podataka dobivenih od raznih izvora, uključujući elektroničke oznake, informacije dobivene od ribara, ali i nezavisne informacije poput istraživanja iz zraka, itd. Na operativne modele tako utječu sve raspoložive informacije. Upravitelji i dionici zatim pregledavaju različite pretpostavke. Operativni model simulira učinke na flote i na stokove, vodeći računa o svim vjerojatnim stvarnim okolnostima, sve dok ne nastupi faza savjetovanja o vrsti upravljanja. Operativni modeli izrađuju se radi dobivanja ulova po jedinici napora (*CPUE - Catch per unit Effort*). Podaci koji proizlaze iz različitih izvora mogu biti i u međusobnom sukobu. Pozornost se posvećuje nesigurnosti, kako bi se pronašlo rješenje. Nakon toga, kad se utvrdi stanje stoka na osnovi najboljih raspoloživih informacija, razmatraju se moguće primjenjive mjere upravljanja. S obzirom na to da se radi o vježbama simulacije, važan je dijalog s dionicima.

Eider Andonegi objašnjava postupak u kojem se rabe razni pokazatelji za opis stanja stoka te se isti uspoređuju s postavljenim ciljem upravljanja. Na temelju toga izračunava se TAC, vodeći računa o udaljenosti od cilja koji treba postići i o TAC-u utvrđenom prethodne godine. Zatim se predstavljaju ciljevi upravljanja o kojima se raspravlja sa zainteresiranim stranama, iako je uvijek cilj postizanje MSY-a (najviši održivi prinos) te se stoga testira postupak upravljanja. Navodi da se temeljem toga odlučuje o ulovima, vodeći računa o rezultatima i statistikama uspješnosti. Kompromis koji treba postići jest održavanje stoka zdravim, a razine ulova razumnima. O određenim pretpostavkama koje su uvrštene u prva dva modela strategija upravljanja i o oblikovanju grafikona trebalo bi raspraviti s dionicima. Pri tumačenju stupaca navedenih u slajdovima važno je imati na umu da je stupac na grafikonu operativnih modela širi što je nesigurnost veća: stoga dotična mjera upravljanja može dovesti do potpunog nestanka stoka ili do optimalnog stanja za MSY. Ističe da počevši od sada pa do rujna treba raditi na poboljšanju strategija kako bi se smanjila varijabilnost. U svakom slučaju, svake godine izradit će se nova projekcija i novi TAC te će na taj način podaci stalno biti ažurni. Najkritičnije je stanje ono u kojem dolazi do velikog smanjenja u kratkom vremenskom roku: u tim slučajevima treba intervenirati postupkom upravljanja i promptno reagirati kako bi se izbjeglo dosezanje tih razina. Potrebno je ulagati u znanost kako bi se poboljšalo rezultate i smanjilo nesigurnost. Najviše što možemo učiniti jest pokušati smanjiti stupanj nesigurnosti.

Franco Biagi (GU MARE) smatra da je jasno da smo još u fazi izrade, ali važan aspekt ovog postupka je reaktivnost. Prilikom planiranja mora se paziti na elemente kako bi se, s obzirom na sve nesigurnosti, u obzir uzele sve varijable. Ovakav pad ulova mogao bi se izbjeći utvrđivanjem gornje granice TAC-ova. Stoga bi ideja o unošenju gornjih granica mogla biti vrlo korisna i stoga što se tako već upravlja i s mnogo jednostavnijim stokovima poput onoga tunja dugokrilca. U ZRP-u je ključni cilj dosezanje MSY-a.

Jednako je važno uključiti sve zainteresirane strane u rasprave. Zaključuje rekavši da je potreban oprez kod iskorištavanja i da treba primjenjivati pristup predostrožnosti.

Eider Andonegi ističe da ponašanje populacije varira ovisno o novačenju te sve to utječe na uspješnost biomase. Jedan od ciljeva upravljanja sastoji se i u doseganju MSY-a i za istočni i za zapadni stok. Osim toga, odgovara Francu Biagiju rekavši da utvrđivanje gornje granice sa sobom povlači niz problema te je potrebno još znatno raditi na tom pitanju. Znanstvena stručnjakinja poziva sve da posjete stranicu www.harveststrategies.org na kojoj je dostupna velika količina informacija o kojima je bilo govora tijekom sastanka.

Alessandro Buzzi (WWF) moli za informacije o vremenskim rasporedima vezanima uz postupak MSE-a iz znanstvenog gledišta te procjenu vezano uz donošenje strategije ulova u okviru ICCAT-a. Moli i za informacije u pogledu savjetovanja dionika na nacionalnoj razini ili na razini EU-a.

Eider Andonegi odgovara Alessandru Buzziju rekavši da će kolega koji izlaže sljedeću prezentaciju dati više informacija, također i o okolišnim promjenama. No, u dosad izvršene procjene ne može se uvrstiti i pitanje egzotičnih vrsta.

Ana Gordo (CSIC) ističe da je teško realizirati modele na temelju elemenata i kretanja koji su potpuno nepoznati.

Benoit Guerin predstavlja sljedećeg predavača, Enriquea Rodriguez-Marina, IEO, Predsjednika skupine ICCAT-a za plavoperajnu tunu i nada se da ćemo saznati na kojoj će se razini moći dostaviti doprinosi dionika.

Enrique Rodriguez-Marin prikazuje priložene slajdove na kojima se izlažu koncepti MSE-a i operativnih modela. Podsjeća na koji se način odabire određena strategija ulova, prikazavši postupak upravljanja i strategiju ulova. Prije svega, temelji se na većoj uspješnosti u ispitivanjima pouzdanosti, gdje se uzima u obzir krivulja rasta, porast ulova itd. Rezultati primjene operativnih modela prikazani su u grafikonima iz kojih je vidljivo koji su najuspješniji. U radnom planu predviđa se da se radna skupina za plavoperajnu tunu usredotoči na odabir najboljih raspoloživih rezultata. Priopćuje da će se od 13. do 15. rujna sastati Panel 2 Komisije ICCAT-a, od 20. do 25. rujna sastaje se skupina za tu vrstu, od 27. rujna do 2. listopada sastaje se Znanstveni odbor za istraživanje i statistiku ICCAT-a (SCRS), a u listopadu će se održati neslužbeni *webinari* u kojima će sudjelovati SCRS, Komisija, dionici i drugi, sve do sastanka Panela 2 koji će se održati 12. studenoga. Za MSE je potreban input znanstvenih stručnjaka i upravitelja te dionika. U tu svrhu, organizirat će se neslužbeni *webinari*, nacionalni sastanci znanstvenih stručnjaka, upravitelja i dionika, gdje je predviđeno uključenje savjetodavnih vijeća, odgovarajuće radne skupine za interakciju između ribara, upravitelja i znanstvenih stručnjaka ICCAT-a te komisije ICCAT-a Panel 2. Zahvaljujući strategiji ulova, upravitelji će moći izbjeći godišnje složene pregovore oko kvota definicijom prethodno dogovorenih pravila usmjerenih ka dugoročnoj održivosti i gospodarskom profitu. Zaključuje rekavši da su se strategije ulova pokazale učinkovitijima od tradicionalnih metodologija upravljanja te da bi ICCAT trebao donijeti strategiju za ulov plavoperajne tune do 2022.

Jean-Marie Robert (OP Bretagne) pita što se očekuje od uključenosti dionika u postupak. Smatra da bi pravi trenutak za sudjelovanje bio već sada, potrebno je razjasniti o kakvoj se vrsti doprinosa radi.

Enrique Rodriguez-Marin odgovara da će dionici moći sudjelovati početkom rujna, prilikom prvog predstavljanja plana i procjene alternativnih rješenja. U studenome će se održati formalniji sastanak kojemu će prisustvovati razna udruženja ribara.

Benoit Guerin ističe da će interakcija zasigurno uvelike ovisiti i o tome koliko su dionici shvatili postupak i mehanizam.

Enrique Rodriguez-Marin odgovara da je ovaj postupak puno otvoreniji od onih tradicionalnih i da se puno važnosti posvetilo prijenosu informacija.

Jan Kappel (EAA) pita kako je moguće znati koji će biti najbolji trenutak da se u postupak uključe rekreacijski ribari kao nositelji interesa. Izgleda da će se za profesionalne ribare kvote poboljšati, ali ne i za rekreativce.

Enrique Rodriguez-Marin odgovara da su u modelima zastupljeni svi alati pa i rekreacijski: svi moraju biti u stanju dati svoje mišljenje. Specifični TAC-ovi za svaku vrstu ribolova, pa i rekreacijski ribolov, utvrdit će se naknadno.

Franco Biagi (GU MARE) ponavlja da postoje brojne prilike koje organizira EK za interakciju s dionicima, državama članicama, a posebno sa savjetodavnim vijećima, tijekom kojih je moguće bolje razumjeti i raspraviti koncepte. Ovi su postupci upravljanja vrlo važni: potrebno je pregovaranje prije svega na međunarodnoj razini. Izuzetno je važno s perspektive reagiranja prijeći na perspektivu temeljenu na planiranju. Pristup predostrožnosti nužan je kako bi se izbjegle buduće krize uzrokovane pogrešnim iskorištavanjem, a treba voditi računa i o opasnosti od promjena u raspodjeli stokova u određenim područjima, klimatskim promjenama itd. Ističe da svaka strategija upravljanja ima čimbenike koji dovode do promjene koji pak ovise o promjenama u pokazateljima: ovisno o promjeni u pokazateljima, mijenja se strategija. Važno je uvijek imati na umu ciljeve: uvijek održavati stokove iznad razine biomase koja odgovara najvišem održivom prinosu (MSY). Zaključuje rekavši da postotak sigurnosti mora biti prilično visok te se mora utvrditi na temelju raspoloživih znanstvenih podataka.

Jacinto Insunza Dahlander (FNCP) smatra da su projekcije koje smo dosad vidjeli vrlo ozbiljne i važno je da profesionalni sektor adekvatno sudjeluje u raspravi. Pita kada mogu dati svoje mišljenje o operativnom modelu koji treba izabrati.

Enrique Rodriguez-Marin ističe da će se postupak temeljiti na znanstvenim rezultatima i na sudjelovanju dionika. Važno je pronaći kompromis. I jednom kad se MSE pokrene, moći će se naknadno uvoditi promjene. Podsjeća da će se dionike sigurno slušati i da je proces apsolutno siguran. Ne ocjenjuju se prosječne vrijednosti, želi se pokriti sve parametre kako bi se strategijama upravljanja izbjegao kolaps resursa. Namjera je izbjeći, ubuduće, donošenje pretjerano restriktivnih mjera, no ipak se primjenjuje načelo predostrožnosti.

Benoit Guerin priznaje da iza cijelog ovog postupka stoji značajan znanstveni dio odrađenog posla.

Miren Garmendia (OPEGUI) priznaje važnost dosad odrađenog posla. Sada sve to treba probaviti, a dionici će morati na tome raditi te iznijeti svoje prijedloge i točke zabrinutosti. Primjerice, uz navedene formule, koje bi bile predviđene kvote u trenutačnoj situaciji? Ovo je pitanje potrebno kako bi se shvatilo da na sektor utječu ove promjene. Slaže se da su savjetodavna vijeća važna za razjašnjenje navedenih analiza, za njihovo pojašnjenje i reorganizaciju ideja kako bi se izradilo mišljenje u tom pogledu. Bit

će potrebni daljnji sastanci kako bi se postiglo zajedničko mišljenje. Poziva dva prisutna savjetodavna vijeća da organiziraju još sastanaka na tu temu.

Enrique Rodriguez-Marin smatra da bi bilo bitno organizirati neformalne *webinare* kako bismo se pripremili za Panel 2 u studenome.

Jean- Marie Robert (OP Bretagne) ističe da treba iskoristiti sve buduće prilike: iskustvo sa sjevernim tunjem dugokrilcem pokazalo je da, i uz praćenje svih prethodnih faza, nije moguće uvijek izreći svoje mišljenje tijekom pojedinačnih koraka. Bit će vrlo komplicirano za industrijski sektor izraditi mišljenje do listopada na temelju najažurnijih znanstvenih podataka jer je vremenski okvir na raspolaganju prekratak.

Eider Andonegi (AZTI) priznaje da je dionike trebalo uključiti ranije. U slučaju tunja dugokrilca na raspolaganju je bilo više vremena. Smatra nužnim organizirati češće ovakve sastanke i nastaviti rad nakon ovog sastanka, imajući na umu i vremenski raspored ICCAT-a u kojem su znanstveni stručnjaci već znatno angažirani.

Benoit Guerin zahvaljuje se svim stručnjacima koji su preuzeli riječ i sažima glavne točke proizašle tijekom sastanka:

- za strategiju ulova potrebna je pouzdana znanstvena baza koja se unosi u simulacije;
- pristup odozdo prema gore (*bottom-up*) i suradnja ribara pri utvrđivanju budućih pravila o kontroli ulova (HCR) preduvjet su da se njihovo iskustvo uzme u obzir;
- važno je shvatiti kako funkcionira mehanizam HCR-a;
- razne osobe odgovorne za kompromis (*trade-off*) morat će nastaviti sa znanstvenim radom, a dionici će se morati u potpunosti uključiti putem postojećih savjetovanja sa savjetodavnim vijećima i neslužbenih *webinara*.

Moderator vjeruje da je savjetodavnim vijećima u interesu imati još dodatnih prilika za raspravu. Priopćuje da će se tijekom listopada sastati *ad hoc* radne skupine i u MEDAC-u (5-6. listopada) i u SWWAC-u (narednog tjedna). Ova će dva savjetodavna vijeća uskoro pripremiti nacrt mišljenja u kojem će naglasiti važnost sudjelovanja dionika te *bottom-up* pristupa.

Rosa Caggiano (MEDAC) zahvaljuje se SWWAC-u na zajedničkoj organizaciji i podupire ideju te poziva da se članovi ovih dvaju savjetodavnih vijeća uključe u sve sastanke dvaju vijeća koji se održavaju u listopadu. Naglašava da nije preostalo mnogo vremena za izradu jednog zajedničkog mišljenja kroz zajednički postupak. Zaključuje rad sjednice i zahvaljuje se prevoditeljima na odlično obavljenom poslu.